

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Samhällsbyggnadsenheten
Matti Lagerblad
Planarkitekt
0521/60 55 54
matti.lagerblad@lansstyrelsen.se

GRANSKNINGSYTTRANDE
2010-06-23

Diarienummer
401-7987-2010

Sida
1(7)

Dalslandskommunernas
Kommunalförbund
Dalslands Center
464 72 HÅVERUD

Utställning om tematiskt tillägg till kommunernas översiktsplaner gällande vindkraft för Bengtsfors, Dals-Eds, Färgelanda, Melleruds och Åmåls kommuner, Västra Götalands län

Utställningshandlingar daterade 2010-04-26.

Detta granskningsyttrande lämnas med stöd av 4 kap 9 § plan- och bygglagen (PBL). Yttrandet är en del av översiktsplanen och skall därför fogas till planen då den antagits.

Sammanfattning

Länsstyrelsen bedömer att vindbruksplanen innehåller flera utpekanden av områden för vindbruk där konflikter med starka motstående intressen finns och bör därför utgå ur planen. Detta gäller särskilt vindkraftparker som ligger inom områden som klassats som restriktionsområden och olämpliga områden. Dessa områden har enligt Länsstyrelsens uppfattning så många sammanlagrade värden att andra alternativa placeringar måste väljas. Någon brist på alternativa lokaliseringar och markarealer, där intressekonflikterna är betydligt mindre, råder inte inom det området som översiktsplanen omfattar.

Länsstyrelsen bedömer att berörda riksintressen inom de s. k. restriktionsområdena kan komma att skadas av vindkraftetableringar och dessa riksintressen har inte tillgodosetts i vindbruksplanen.

Länsstyrelsen bedömer att ett genomförande av planen i sig inte kommer att medföra att gällande miljökvalitetsnormer överträds. Tvärtom medverkar planen till att de kan klaras.

Länsstyrelsen bedömer att frågor som berör mark- och vattenområden och som angår angränsande kommuner har samordnats på ett lämpligt sätt.

Utbyggnad enligt planen bedöms *översiktligt* inte bli olämplig med hänsyn till boendes och övrigas hälsa eller till behovet av skydd mot olyckshändelser. Den slutliga bedömningen i varje enskilt fall, när det gäller buller, skuggor, reflexer mm, sker i samband med bygglov- eller tillståndsprövningen.

Det är angeläget att utbyggnaden av vindkraften kan ske på ett strukturerat och planerat sätt och som innebär att intressekonflikterna blir så få som möj-

ligt. Samtidigt är det viktigt att den nationella planeringsramen för vindkraft kan uppnås, vilket bidrar till att de av riksdagen beslutade miljö- och klimatomålen kan uppnås.

Riksintressen

Länsstyrelsen bedömer att berörda riksintressen, inom de områden som klassificerats som restriktionsområden och därmed innehåller särskilt stora sammantagna värden, inte har tillgodosetts.

De utpekade områden som kommer i konflikt med riksintressen men även andra natur-, frilufts-, kultur-, landskapsbilda- och turismvärden är:

- M3 Granan norra på Kroppefjäll
- F8 och F9 Korpekullen och Vinnsäter på Kroppefjäll
- Å7 Ånimskog norra
- Å8 Ånimskog södra
- Å6 Edsleskog

Områdena B3 och B4 ingår i områden av riksintresse för naturvård med avseende på geovetenskapliga värden. Dessa värden är känsliga för ingrepp av typen vägar och anläggningar. Inom dessa områden krävs särskilt stor hänsyn till geologin för att inte riskera att skada riksintresset påtagligt

Försvaret

Försvarmakten har aviserat att man före den 1 september ska ta ett nytt ställningstagande om riksintresset för totalförsvaret och de militära flygplatserna. Beslutet gäller utpekandet av en vindkraftsfri zon med en radie på 40 km runt alla militära flygplatser. Högkvarteret avser att förankra beslutet med andra berörda myndigheter. I beslutet kommer en precisering av området att redovisas liksom en värdebeskrivning av riksintresset.

Nedanstående områden för vindkraft kan komma att påtagligt motverka totalförsvarets intressen. Ett slutligt ställningstagande angående om åtgärden påtaglig försvårar tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna som är av riksintresset för totalförsvaret får anstå tills Försvarmaktens beslut om riksintresset för totalförsvaret har tagits.

- M2 Dalboslätten
- M3 Granan norra på Kroppefjäll
- Å7 Ånimskog norra
- Å8 Ånimskog södra

Försvarmakten har också synpunkter utifrån totalförsvarets intressen avseende mindre justeringar inom två områden i Färgelanda kommun som påverkar:

- södra delen av F4 Slättfjället och
- östra delen av F6 Ellenö.

Länsstyrelsens sammanvägda bedömning är att det allmänna intresset av att bygga ut vindkraften har fått stort utrymme i förhållande till andra motstå-

ende allmänna intressen i utställningsförslaget. Den totala ytan som pekas ut som lämplig för vindkraftparker är 110 km² exklusive Dalboslätten. Sammantaget innebär detta att utrymme skapas för en årsproduktion av el på ca 2,3 TWh. Den nationella planeringsramen för landbaserad vindkraft är 20 TWh. Ambitionsnivån är, i förhållande till Dalslands yta, således mycket högt ställd. Länsstyrelsens bedömning är att denna ambitionsnivå har gått ut över andra intressen på ett oacceptabelt sätt.

Länsstyrelsen förutsätter att riksintressen och andra motstående intressen inom de utpekade olämpliga områdena för vindkraft tillgodoses i kommunens fortsatta planarbete.

Miljökvalitetsnormer

Länsstyrelsen bedömer att ett genomförande av planen i sig inte kommer att medföra att gällande miljökvalitetsnormer överträds. Tvärtom medverkar planen till att de kan klaras.

Mellankommunala frågor

Länsstyrelsen bedömer att den i planen föreslagna mark- och vattenanvändning som även berör andra kommuner har samordnats på lämpligt sätt.

Samverkan över kommungräns i olika angelägenheter gynnar som regel en kommuns utveckling. Länsstyrelsen ser därför positivt på den samverkan som sker mellan kommunerna i Dalsland och ser gärna en fortsatt samverkan på så många områden som möjligt i syfte att optimera den offentliga servicen åt medborgarna.

Hälsa, säkerhet och geoteknik

Detaljer om hälsa och säkerhet (buller, skuggor, säkerhetsrisker mm) hantearas i efterföljande tillståndsprövningar och är inte möjligt för Länsstyrelsen att slutligt ta ställning till på översiktsplanenivå.

Geoteknik

Den geotekniska lämpligheten måste alltid klarläggas vid all planering och utbyggnad. Länsstyrelsen anser att planen bör kompletteras med en bedömning i vilken omfattning det finns geotekniska svårigheter att anlägga nya tillfartsvägar fram till verken samt i vilken utsträckning det inom respektive område finns goda förutsättningar för grundläggningsåtgärder. Länsstyrelsen anser det värdefullt att inkludera en strategi för hur geoteknisk lämplighet bör hanteras vid framtida lokaliseringssprövningar. Det är bra ifall områden med särskilda tveksamheter rörande den geotekniska lämpligheten uppmärksammas tidigt i tillstånds- eller planprocessen.

Allmänt

De synpunkter och krav som Länsstyrelsen tidigare framfört i ett samrådsyttrande daterat den 21 juli 2009 har inte beaktats respektive tillgodosetts

när det gäller synen på lämpligheten av att exploatera på Kroppefjäll, i anslutning till Vänerkusten och Dalslands kanal- och sjösystem.

Andra statliga sektorsmyndigheter, som i samrådsskedet framfört synpunkter, har efter bearbetning av planförslaget beretts tillfälle till förnyade ställningstaganden. Nu inkomna yttranden från sådana myndigheter överlämnas till kommunen tillsammans med detta granskningsyttrande för kännedom.

Övriga synpunkter

Ytterligare prioriteringar i förhållande till höga natur- och kulturvärden.
Mot bakgrund av att antalet utpekade områden är omfattande ser Länsstyrelsen utrymme för ytterligare avvägningar mot höga naturvärden. Dessa värden beskrivs dels i områdesbeskrivningarna och dels finns information hos Länsstyrelsen om andra skyddade värden. Länsstyrelsen vill särskilt lyfta fram nedanstående områden med mycket höga naturvärden där det bör övervägas en omprioritering från vindkraft till bevarande:

- Ett mindre område i norra delen av Å4
- Norra delen av F1
- Östra delen av M1

När det gäller beaktandet av kulturmiljövärden vill Länsstyrelsen särskilt lyfta fram vikten av att Dalslands kanal inte blir negativt påverkad av vindkraftsetableringar. I detta sammanhang är området B2 Skuggetorp särskilt känsligt. Det är viktigt att det sker en anpassning så att det inte blir en påtaglig visuell kontakt till Dalslands kanal.

Även ur en turistisk synvinkel är det överlag mycket angeläget att de turistiska attraktioner i Dalsland som bygger på vildmarkskaraktären förblir orörda och tysta. Annars riskerar man att förlora själva den turistiska produkten som marknadsförs till turister både inom Sverige men också utomlands.

Riktlinjer för utformning och placering

Länsstyrelsen avråder från skrivningen om att verken bör placeras enligt en enkelt uppfattad geometri. Rent praktiskt är detta ofta svårt att genomföra på grund av topografi och andra naturgivna förhållanden. Det finns en risk för att krav på geometri minskar verkningsgraden om man måste anpassa placeringen efter andra faktorer än vindförhållanden. Även regler för hindermarkering kan försvåras av krav på geometriska former/höjdlinjer. Dessa aspekter väger enligt Länsstyrelsens uppfattning tyngre än de eventuella estetiska aspekter som kan hävdas för krav på geometri.

Länsstyrelsen bedömer att skrivelsen om att bullerberäkningar ska utföras på verkens maxeffekt bör tas bort helt. Motivet för detta är för det första att det är krav som är hårdare än gällande rättspraxis. För det andra är det den faktiska bullerpåverkan som är relevant att mäta och inte bullervärdena vid maxeffekt. Om detta krav kvarstår kan det leda till begränsningar i möjlig-

heten att optimera en park och därmed få stora konsekvenser ur produktionsynpunkt.

Skrivelsen om antalet skuggtimmar bör justeras så att texten ” 30 timmar teoretisk skuggtid” bör tas bort helt. Kravet är hårdare än gällande rättspraxis. Rent tekniskt är det möjligt att begränsa skuggtider varför det är irrelevant att ha krav på teoretiska skuggtider. Att basera begränsningar utifrån teoretiska skuggtider kan innebära helt onödiga och mycket stora inskränkningar i produktionen och möjligheterna att optimera en park.§

Generella synpunkter

Våtmarker

Skogliga våtmarkslandskap har i många fall höga miljö- och naturvärden och dessa miljöer är bland annat känsliga för förändringar av hydrologin. Utdikningar, stora bergkrossutfyllnader och andra markstabilitetsåtgärder kan orsaka stor skada i dessa miljöer och bör undvikas. Det är viktigt att vägar och verk lokaliseras på ett sätt som minimerar förändringar av hydrologin.

Markavvattning

Om det skulle krävas omfattande dräneringar av myr- och mosskomplexen för att överhuvudtaget kunna börja jobba i berörda områden, måste åtgärderna prövas enligt markavvattningsbestämmelserna i miljöbalken.

I de fall framtida vindkraftverk eller vindkraftparker, inklusive vägar mm, berör legaliserade markavvattningsföretag får inte åtgärder vidtas som strider mot syftet och föreskrifterna för dessa markavvattningsföretag. Om enskilda intressen påverkas negativt måste godkännande inhämtas från markavvattningsföretagen (oftast styrelse för en samfällighetsförening) innan arbetena påbörjas. Ofta kan det vara nödvändigt att ansöka om omprövning hos Miljödomstol.

Påverkan på kalkningsverksamhet

Inom flera av de föreslagna områdena genomförs årligen kalkning av både sjöar och våtmarker. Kalken sprids i många fall med hjälp av helikopter. Vid flygning ska ett visst säkerhetsavstånd till vindkraftverk hållas, vilket medför att flygvägarna kan påverkas. Miljökonsekvensbeskrivningen bör kompletteras med en analys av om vindkraftsutbyggnaden påverkar den pågående verksamheten. Kalkade våtmarker och sjöar bör redovisas på karta. Länsstyrelsen kan tillhandahålla kartunderlag för kalkade våtmarker och sjöar. Om kalkningsverksamheten påverkas negativt kan detta få stora konsekvenser för naturvärden i många vatten, varav flera betecknas som nationellt värdefulla för både natur och fiske.

Artskydd

Planeringsförutsättningarna bör kompletteras med ett avsnitt om artskydd enligt MB och artskyddsförordningen (se Naturvårdsverkets handbok om artskydd).

Strandskydd

Länsstyrelsens uppfattning är att strandskyddade områden är olämpliga för vindkraftsutbyggnad och bör buffras bort i analysen av olämpliga områden. Detta innebär att en del av de utpekade områdena skulle påverkas i lite större omfattning såsom t ex B5 och B7. I det fall kommunerna ändå inte anser strandskyddsområden som generellt olämpliga vill Länsstyrelsen påpeka att det krävs särskilda skäl och att det inte strider mot strandskyddets syften för att en anläggning ska vara tillåtlig. Länsstyrelsen vill även påtala att det ännu inte klarlagts vilka möjligheter som finns att etablera vindkraftverk inom strandskyddade områden med hänvisning till begreppet landsbygdsutveckling. Det är tveksamt om vindkraft kan antas dra fördel av det strandnära läget så som avses i lagstiftningen.

Beredning, deltagande

Yttranden över planen har till Länsstyrelsen inkommit från Skogsstyrelsen, Statens geotekniska institut, Svenska kraftnät, Trollhättan-Vänersborgs flygplats, Försvarmakten och Vattenfall. Kopior av yttrandena överlämnas till kommunen för kännedom.

Detta granskningsyttrande har beslutats av länsöverdirektör Göran Bengtsson efter föredragning av planarkitekt Matti Lagerblad. I den slutliga handläggningen har även företrädare för naturvårdsenheten, kulturmiljöenheten, miljöskydds-enheten, enheten för skydd och säkerhet och vattenvårdsenheten deltagit. Granskningsyttrandet utgör statens samlade uppfattning om planen vad gäller Länsstyrelsens ingripandegrunder enligt 12 kap PBL i ett senare planeringsskede.

Göran Bengtsson

Matti Lagerblad

Yttranden för kännedom från:

Skogsstyrelsen daterat 2010-06-17, Statens geotekniska institut daterat 2010-05-26 och Svenska Kraftnät daterat 2010-06-08.

Kopia till:

Trafikverket
Boverket
Lantmäterimyndigheten
Transportstyrelsen Luftfartsavdelningen
TeliaSonera Sverige AB
Skogsstyrelsen, Västra Götaland
Statens Geotekniska Institut
Svenska Kraftnät
Vattenfall Eldistribution AB
Försvarsmakten Cecilia Häckner
Länsstyrelsen i Värmlands län

Kommunstyrelsen i:
Melleruds kommun
Åmåls kommun
Bengtsfors kommun
Dals-Ed kommun
Färgelanda kommun
Vänersborgs kommun
Munkedals kommun
Uddevalla kommun

Akten, Pärmen
Enheten för skydd och säkerhet
Kulturmiljöenheten
Landsbygdsenheten
Miljöskyddsenheten
Naturvårdsenheten
Vattenvårdsenheten